

МЕДИЦИНСКИ УНИВЕРСИТЕТ
ПЛОВДИВ

Вх. № *Р. 638* / 25 JAN 2021 г.

До

Председателя на научното жури,

определено със Заповед № Р - 66/18.01.2019 г.

на Ректора на Медицински университет – Пловдив

бул. В. Априлов № 15А, 4002 Пловдив

В изпълнение на чл. 30 от Правилника на прилагане на ЗРАСРБ и във връзка с процедура за присъждане на ОНС „Доктор“ на д-р Елица Венева - Райчинова, докторант на самостоятелна подготовка в Катедра „Детска дентална медицина“, ФДМ, МУ – Пловдив, на тема:

**„Нефармакологични стратегии за контрол на болката и тревожността,
свързани с локална анестезия при деца“**

с научен ръководител Проф. д-р Ани Белчева, дм

Приложено представям: Становище

във връзка с процедура за присъждане на ОНС „Доктор“

на д-р Елица Венева - Райчинова, докторант на самостоятелна подготовка в Катедра „Детска дентална медицина“, ФДМ, МУ-Пловдив

Изготвил становището:

Доц. д-р Радосвета Стоянова Андреева, дмн

Факултет по Дентална Медицина – Варна, МУ – Варна

Научна специалност – Детска стоматология

Факултет по Дентална Медицина – Варна,

Катедра „Детска дентална медицина“

Адрес и контакти:

Пощенски адрес:

Варна 9000

Бул. „Цар Освободител“ №84

Факултет по Дентална Медицина – Варна

Катедра „Детска дентална медицина“

Електронен адрес: doctor_ra@abv.bg

Телефон: 0899885279

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Радосвета Стоянова Андреева-Борисова дмн,

Относно: Проект на дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, научна специалност „Детска дентална медицина“, област на висше образование 7. „Здравеопазване и спорт“, професионално направление 7.2. „Дентална медицина“.

на тема „Нефармакологични стратегии за контрол на болката и тревожността, свързани с локална аналгезия в детска възраст“.

Автор: Д-р Елица Романова Венева - Райчинова, докторант на самостоятелна подготовка в катедра „Детска дентална медицина“ на Факултет по дентална медицина, Медицински университет-Пловдив.

Представеният ми за разглеждане дисертационен труд е написан на 193 страници. Онагледен е с 17 таблици, 37 фигури и 7 приложения. Библиографията включва 214 литературни източници, от които 18 са на кирилица и 198 на латиница. Библиографската справка е съвременна, 68% от заглавията са от последните десет години. Структурата, оформянето и техническото изпълнение на дисертационния труд съответстват на процедурните изисквания.

1. Актуалност на темата/ дисертабилност на проблема

Темата на дисертационния труд е изключително актуална. Обезболяването за извършване на дентални манипулации при деца е от критично значение да успешното завършване на лечението и спечелване на доверието на детето-пациент. Актуалността е потвърдена още във въведението, което описва различните съвременни възможности за контрол на болката и тревожността, свързани с локална аналгезия при деца. Литературният

обзор е добре структуриран, информативен и дава достатъчно изчерпателен. Обособената за целите на обзора класификация на съвременните методи, средства и техники за локална аналгезия в детска възраст е удачно базирана първично на естеството на анестетичните средства – физикални или химични, и вторично на механизма на действие на въвеждания химичен анестетичния агент – дифузен или васкуларно дифузен.

Описани са в подробност добрите практики в детската дентална медицина спрямо международни организации, утвърдени в областта. Разгледана е възможността за замяна на инжекционна техника за обезболяване с неинжекционна чрез лазерна аналгезия. Обобщено е нивото, до което е достигнала съвременната лазерна дентална медицина относно лазерната аналгезия. В детайли е описан начинът на действие на устройствата за намаляване на инжекционна болка, базирани на пасивни разсейващи фактори. Вибротактилните устройства за първи път се разглеждат в България и са малко проучени в света. Употребата на устройства за виртуална реалност по време на лечение при деца, и особено при поставяне на инжекция, е нов подход към денталното лечение. Изследването на тези нови технологии би допринесло за развитието на детската дентална медицина.

Безспорна е практическата и фундаменталната значимост на проблема. Проучването му може да послужи на денталните лекари за изграждане на доверие в отношенията между пациента и зъболекаря, овладяване на страха и безпокойството и създаване на положителна дентална нагласа.

Резултатите от проучената литература в този аспект са противоречиви, данните от изследвания с участие на деца са недостатъчни, което дава основание за подробно обследване на нефармакологичните стратегии за контрол на болката в детска възраст.

2. Познаване на проблема

Дисертантът познава добре състоянието на проблема и оценява творчески представения литературен материал.

3. Целта е ясно формулирана и точна. Основните **задачи** следват логично целта. Броят участници по всяка една от задачите е достатъчен за достигане на статистическа достоверност на резултатите. Включващите и изключващите фактори при отделните задачи са зададени коректно спрямо естеството на всяко клинично изпитване.

4. Материалите и методите са точно подбрани и адекватно насочени към всяка от поставените задачи. Протоколът на провеждане на клиничните задачи е детайлно описан, както и хронологията на участие в изпитването. Използваните методики са близки между трите клинични изпитвания, и напълно сравними при първа и втора задача. Приложените техники са разяснени подробно и надлежно.

5. Характеристика и оценка на дисертационния труд и приносите

Резултатите по задачи са добре представени и придружени от таблици и фигури. Описани са обстойно данните от употребените статистически анализи и методи по първични и вторични крайни точки. Статистическите методи са правилно подбрани, което е предпоставка за достоверността на направените изводи. Специално внимание е обърнато на връзката между денталния страх преди посещение и болката, изпитана при убождане при

изпитванията, касаещи инфилтративна локална аналгезия. Разгледана е в аспекти връзката между физиологичното състояние на детето-пациент, възприятието му за болка и поведението, свързано с болка, което то показва. Изведени са конкретни, изчерпателни и ясни препоръки към родителите на децата, лекарите по дентална медицина, Министерството на здравеопазването, съсловните организации и факултетите по дентална медицина.

Обсъждането на резултатите съпоставя логически данните от собствените изследвания и намерените резултати от литературните източници. Противоречивият характер на съобщенията в тази област са основание за направените обстойни проучвания.

Изводите са ясно формулирани както отделно за всяка задача, така и общо за проучената тема на труда.

Приносите са разпределени уместно и точно на научно – теоритични, методични, научно – приложни приноси и приноси с потвърдителен характер.

6. Преценка на публикациите и личния принос на докторанта

Във връзка с темата на дисертационния труд, авторът е популяризировал научните си разработки в 3 публикации и 11 участия на международни и национални форуми. Има завършен успешно един вътреуниверситетски проект по предложената тема.

Д-р Елица Венева задълбочено изследва проблемите на локалното обезболяване при деца. Нейните проучвания са детайлни и изследват нефармакологичните възможности за намаляване на болката при инжекционно обезболяване и възможността за извъшване на неинжекционно обезболяване с лазер. Проучените стратегии за локално обезболяване при деца очертават актуалния и приложен характер на представения проект на дисертационен труд.

7. Заключение

Представеният от д-р Елица Венева – Райчинова дисертационен труд е актуален, добре оформен и с оригинални приноси в науката, демонстриращ задълбочени теоретични знания и професионални умения по научна специалност Детска дентална медицина. Докторантът притежава умения да провежда самостоятелно научни изследвания и представя изискуемата публикационна активност.

В заключение давам своята положителна оценка и мнение за дисертационния труд на д-р Елица Венева на тема – **„Нефармакологични стратегии за контрол на болката и тревожността, свързани с локална аналгезия в детска възраст“**. Убедено ще гласувам с „ДА“ и предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на д-р Елица Венева - Райчинова в докторска програма по „Детска дентална медицина“.

гр. Варна

Доц. д-р Радосвета Андреева, дмн

18.01.2021 г.